

Bildande av Guollejávrrre naturreservat i Arjeplogs, Arvidsjaurs och Jokkmokks kommuner

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Guollejávrrre naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt MB m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 4).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade karaktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

2024-12-09

- skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen med dess stora biologiska mångfald och de värdefulla vattenmiljöerna. Områdets höga värden för friluftslivet liksom de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000 är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs. Vandringshinder och ohållbart fiske innebär också hot mot områdets värdefulla vattenmiljöer.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar, med undantag för röjning, utglesning eller flytt av

2024-12-09

liggande döda träd i samband med bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) enligt A 14.

2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, till exempel genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, till exempel genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon utanför väg,
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn,
13. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande.
14. genomföra röjning eller utglesning av täta yngre bestånd med låga naturvärden eller flytt av liggande döda träd, i samband med bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437). För att tillstånd ska kunna meddelas krävs att:
 - det sker i begränsad omfattning och i för rennäringsviktiga betesmarker, passager och flyttleder,
 - staten äger marken,
 - manuella metoder används i första hand, samt att
 - fällda träd lämnas i naturreservatet.

2024-12-09

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,
4. röjning av ungskog samt katning, ringbarkning och veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål,
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom anläggande och underhåll av fågeltorn, raststugor, torrdass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att till exempel gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner,
6. framföra motordrivna fordon utanför väg.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

2024-12-09

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6§ MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägens sträckning framgår av Bilaga 2.
3. underhåll av byggnader, stigar, leder, kraftledningar eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Breddning av ledningsgator omfattas inte av undantaget.
4. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594).
5. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå.
6. plockning av bär och matsvamp,
7. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
8. användande av terrängskoter, till exempel fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
9. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader,

2024-12-09

10. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta tillvara på fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad,

Beskrivning av ärendet

De höga limniska värdena i naturreservatet har varit kända sedan 1980-talet då våtmarkerna i området inventerades i den storskaliga våtmarksinventeringen (VMI). Denna inventering genomfördes av länsstyrelserna på uppdrag av Naturvårdsverket. Efter inventeringen konstaterades det att våtmarkerna inom Guollejávrrre naturreservat har låg grad av påverkan som exempelvis dikning. Naturvärdena i olika våtmarker har vissa, höga och mycket höga naturvärden.

Vattendragen inom Guollejávrrre naturreservat tillhör Piteälvens vattensystem. Det antogs som ett område av gemenskapsintresse (SCI) inom Natura 2000 av Europeiska kommissionen år 2003. Regeringen beslutade år 2009 att vattensystemet har särskild bevarandestatus (SAC), och i delar ett utpekat riksintresse för naturvård. Piteälven med biflöden pekades samtidigt ut som särskilt värdefullt för dess natur- och fiskevärden av Naturvårdsverket och dåvarande Fiskeverket.

Även de skogliga värdena har varit kända sedan tidigare. Inom Guollejávrrre naturreservat återfinns ett litet, före detta domänreservat kallat Daita. År 2000 antogs det som ett område av gemenskapsintresse (SCI) inom Natura 2000 av Europeiska kommissionen.

De höga naturvärdena inom Guollejávrrre naturreservat uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003–2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 områden som skyddsvärda. Delar av Guollejávrrre ingick i rapporterna.

Under 2004–2005 genomfördes ett fördjupat samråd mellan Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län samt Sveaskog för redovisade områden på bolagets marker i de aktuella länen. Samrådet med Sveaskog resulterade i en överenskommelse för merparten av områdena, där ansvaret för det långsiktiga bevarandet fördelades mellan myndigheterna och

2024-12-09

bolaget. För Norrbottens del framgår områdenas fördelning mellan formellt skydd som naturreservat respektive frivilligt skydd som ekopark eller större hänsynsområde av Naturvårdsverkets rapport 5498 (2005).

I juni 2008 träffade Naturvårdsverket och Sveaskog en överenskommelse som innebar att alla områden som redovisats som planerade naturreservat i ovanstående rapport fick skyddas som naturreservat utan krav på ekonomisk ersättning av Sveaskog. Länsstyrelsen har därefter genomfört naturreservatsbildning för merparten av de 168 områden som omfattades av överenskommelsen i Norrbottens län.

Under förhandlingarna med Sveaskog 2005 kunde samrådet dock inte slutföras för alla områden som redovisats i inventeringsrapporterna. Delar av Guollejávrre hörde till dessa områden. Den främsta anledningen till att samrådet inte kunde slutföras var att det vid förhandlingarna fanns olika tolkningar om miljömålet Storslagen fjällmiljö även kunde omfatta skogsmiljöer. I miljömålspropositionen (2004:05/150) klargjorde regeringen att delmål 3 om långsiktigt skydd av områden i fjällen även kan omfatta skogsmiljöer med höga natur- och/eller kulturmiljövärden. Detta klarläggande kom dock sent i processen, vilket innebar det inte fanns tid att arbeta in områdena i överenskommelsen inom den tidsram som var satt för regeringsuppdraget.

Som en följd av detta lades hela eller delar av områden åt sidan för vidare utredning och samråd. Dessa områden redovisas i Naturvårdsverkets rapport som kategori 3/4 - ej färdigutredda områden. Bland dessa områden fanns många av de största och allra mest värdefulla urskogsobjekten som identifierats på Sveaskogs mark och i överenskommelsen sattes målet att samrådet kring områdena skulle slutföras senast under 2008. Några av dessa områden finns i Guollejávrre.

I de följande samråden visade det sig vara svårt för parterna att enas kring ramar och förutsättningar kring arbetet, både vad gäller val av skyddsform, ersättning samt redovisning. Detta ledde till slut till att Naturvårdsverket och länsstyrelsen i Norrbotten under 2014 överlämnade en hemställan till regeringen, med förslag på hur områdena skulle hanteras. Förslaget framgår av Naturvårdsverkets rapport 6577 (2013). Under hösten 2015 togs förhandlingsarbetet upp igen och i april 2016 undertecknades en överenskommelse om intrångsersättning mellan Naturvårdsverket och Sveaskog.

2024-12-09

Överenskommelsen innebar att naturreservat nu kunde bildas i enlighet med det förslag som redovisades i Naturvårdsverkets rapport 6577.

Vidare föreslog regeringen under 2008 i Prop. 2008/09:214, Hållbart skydd av naturområden, att de skyddsvärda områdena på Statens fastighetsverks marker som pekats ut i Naturvårdsverkets rapport 5573 (2006), skyddas som naturreservat och överförs till Naturvårdsverket. Medgivande av överföringen av förvaltningsansvaret från Statens fastighetsverk till Naturvårdsverket för merparten av områdena i rapport 5573 gjordes av regeringen den 9 september 2010. Delar av Guollejávrre härrör därifrån.

Under tiden pågick frågan om att formellt skydda fjällnära skogar vilket aktualiserades i samband med Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73. Inom ramen för skogsutredningen redovisades ett antal värdefulla fjällnaturskogar på statens innehav, varav delar av dessa är inom Guollejávrre. I Skogspropositionen 2021/22:58 föreslog regeringen att staten ska vara föregångare i arbetet med formellt skydd av skog och att skyddsvärda statliga skogar ovan och i nära anslutning till fjällnära skog bör få områdesskydd. Riksdagen tillstyrkte Skogspropositionens inriktning 2022.

Skogsutredningen och Skogspropositionen ledde bland annat fram till regeringsuppdraget att skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240) som gavs till Naturvårdsverket. Ett resultat av regeringsuppdraget var att Naturvårdsverket och Sveaskog, i februari 2023, tecknade en överenskommelse om att skydda cirka 100 000 hektar fjällnaturskogar. Delar av Guollejávrre ingick i överenskommelsen och därmed var objektet redo för reservatsbildning. ’

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Udtja, Luokta Mávas och Stákke samebyar samt Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av Luokta Mávas sameby. Konsultationen har genomförts och avslutats i enighet.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget, Försvarmakten och Sveriges geologiska undersökningar (SGU). Samtliga har inkommit med svar.

2024-12-09

Försvarsmakten har inget att erinra.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Sametinget har yttrat sig och framfört att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet.

SGU meddelar att de avstår från att yttra sig. Till detta har de dock bifogat en bilaga innehållandes en generell formulering som SGU använder vid många remisser. Bilagan är av sådan art att länsstyrelsen ändå betraktar den som ett yttrande, och som därför kommer redogöras för och bemötas i detta beslut. Se vidare under avsnitten *Synpunkter på förslaget* samt *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter* nedan.

Sveaskog, Statens fastighetsverk, Luokta Mávas sameby, Ståkke sameby, Udtja sameby och NET4MOBILITY Handelsbolag samt Telia Towers Sweden AB har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Av dessa är det endast Telia Towers AB, statens fastighetsverk och Ståkke sameby som har inkommit med ett yttrande.

Telia Towers AB meddelar att de inte berörs av reservatsplanerna.

Statens fastighetsverk har inga synpunkter i ärendet.

Ståkke sameby meddelar att de avstryker reservatsbildningen. Deras yttrande beskrivs mer i detalj under *Synpunkter på förslaget*.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Arjeplogs, Arvidsjaurs och Jokkmokks kommuner.

Jokkmokks kommun har inga invändningar mot reservatets bildande men har kommentarer. Arvidsjaurs kommun avstryker förslaget. Arjeplogs kommun har lämnat synpunkter. Kommunernas yttrande beskrivs mer i detalj under *Synpunkter på förslaget*.

Samråd har genomförts med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Båda myndigheterna tillstyrker förslaget.

2024-12-09

Synpunkter på förslaget

Sveriges geologiska undersökning

För att underlätta SGU:s arbete och minska länsstyrelsens administrativa börda, anser SGU det vara önskvärt att det tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas. Detta då de geologiska undersökningarna bidrar med viktig och grundläggande information som används i många samhällssektorer. SGU menar att de geologiska undersökningarna ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, och att SGU:s undersökningar generellt inte är av sådan art att de strider mot det naturbevarande syftet med naturreservatet.

SGU framhåller Sveriges behov av kritiska och strategiska råvaror, och att geologisk kunskap är central för att kunna identifiera malmpotentiella områden. De vill också uppmärksamma länsstyrelsen på EU:s förordning om kritiska råvaror (CRMA) som trädde i kraft 23 maj 2024. Förordningen ställer krav på ökad kartläggning och utvinning av strategiska råvaror i medlemsstaterna, i syfte att minska sårbarheten och öka försörjningsberedskapen i Sverige och EU, meddelar SGU. Slutligen framför de att detta intresse måste beaktas i länsstyrelsens fortsatta arbete, och relaterade samhällskonsekvenser bör utvärderas. Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av SGU:s synpunkter* nedan.

Ståkke samebys synpunkter

Ståkke sameby meddelar att de motsätter sig bildandet av naturreservatet. Detta grundas på beslut i ärende om samråd kring åtgärder i naturreservat (525-12378-2024). I ärendet har samebyn blivit avvisade från att anlägga en renhage och väg genom naturreservatet Hornavan-Sädvajaure fjällurskog tillika Natura 2000-området Hornavan-Sädvajaure (SE0820123). Samebyn menar att undantagen från föreskrifterna som ska ta hänsyn till renskötseln är otillräckliga med hänvisning till beskrivet ärende. Samebyns synpunkter bemöts under *Länsstyrelsens bemötande av Ståkke samebys synpunkter*.

Kommunernas synpunkter

Jokkmokks kommun har meddelat att de inte har några invändningar till förslaget att bilda naturreservatet. Men kommunen betonar vikten av att synliggöra naturreservatet på väl planlagda

2024-12-09

platser för att främja friluftsliv, rekreation och naturturism. Det finns uppgifter om att det kan finnas friluftanordningar i området. Kommunen lyfter att det är viktigt att ansvarsförhållandena och eventuell samverkan för dessa anordningar utreds. Kommunen anser att det är bra att länsstyrelsen föreslår regelbunden utvärdering kring behov av anläggningar för friluftsliv. Kommunen anser vidare att mineralprospektering inte ska ske inom naturreservatet.

Arjeplogs kommunstyrelse invänder inte mot reservatsbildningen, då det knappt 8 000 hektar stora området inte inskränker på det rörliga friluftslivet eller allmänhetens möjligheter till jakt och fiske. Kommunen anser vidare att det inte är tillräckligt att endast skydda områden utan Länsstyrelsen måste satsa på investeringar i, och stödjande av friluftslivsinfrastruktur i de skyddade områden som är viktiga för det rörliga friluftslivet.

Arvidsjaurs kommun har yttrat sig och avstyrker bildandet av naturreservatet. Kommun anser att det finns tillräckligt med naturreservat i länet och kommunen. Kommunen anser att formellt skydd av områden kan ha mycket stora negativa effekter för kommunens utvecklingsmöjligheter. De meddelar att de i flertalet tidigare yttranden, i andra ärenden, också har motsatt sig reservatsbildningar och utvidgningar. Kommunen framför även att beslutet och skötselplanen inte ger friluftslivet de förutsättningar som reservatet syftar till. Länsstyrelsen bemöter kommunens synpunkter i stycket *Länsstyrelsens bemötande av Arvidsjaurs kommuns synpunkter*.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör från naturvårdssynpunkt ett mycket värdefullt naturskogs- och våtmarksområde som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till limniska och skogliga miljöer. Området har egenskaper och strukturer som bildats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid. Området omfattar Natura 2000-området Daita, som är utpekad för dess ovanligt högproduktiva, brandpåverkade och gamla tallskog.

Tillsammans med det angränsande Udtja naturreservatet kommer området utgöra ett 154 541 hektar stort naturområde med värdefulla, relativt opåverkade skogs-, våtmarks- och vattenmiljöer både ovan och nedan gränsen för fjällnära skog.

2024-12-09

Reservatets sjöar och vattendrag ingår i Natura 2000-området Piteälven som är utpekad som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag. Biflödena till den oreglerade älven Piteälven utgör värdefulla vattensystem för naturvärden och fisk, särskilt dess öringstam och förekomst av utter. Våtmarker inom Guollejávrr naturreservat har i delar rikkärskaraktär med en stor mångfald av kärlväxter och mossor. Reservatet är främst avgränsat utifrån områdets höga skogliga och limniska naturvärden.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets skogliga och limniska naturvärden samt dess opåverkade karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Länsstyrelsens bemötande av SGU:s synpunkter

SGU har begärt att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas.

Länsstyrelsen instämmer med SGU om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället, och att det finns ett stort samhällsintresse för metaller som bland annat krävs för den gröna omställningen. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden.

Föreskrifterna ska skydda mot åtgärder som kan skada de höga naturvärdena och därmed motverka syftet med reservatet. Det är alltså åtgärderna i sig som måste regleras, vem som orsakar skadan saknar betydelse. Länsstyrelsen ser därför ingen möjlighet att utforma särskilda undantag för statliga myndigheter såsom SGU föreslår.

Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns

2024-12-09

särskilda skäl eller om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Länsstyrelsen vill belysa att vissa undersökningsåtgärder redan är tillåtna, då de inte strider mot reservatsföreskrifterna. Sådana åtgärder kräver ingen dispens alls.

SGU meddelar även att underlagen till naturreservat vanligtvis har brister vad gäller inkluderande av geologisk information. Länsstyrelsen instämmer delvis med detta, men menar att remissen ger SGU möjligheten att tillföra besluten den information som de önskar. SGU förmedlar dock inte längre någon generell geologisk information om naturreservaten.

Länsstyrelsen känner till EU:s förordning om kritiska råvaror, och beaktar redan intressen såsom samhällets behov av metaller och mineral vid bildande av naturreservat. Om regeringen och riksdagen anser att mer omfattande avvägningar mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden ska göras bör dessa enligt länsstyrelsen i stället lämpligen hanteras på nationell nivå i samband med att nya mål för skydd beslutas nationellt.

Länsstyrelsens bemötande av Ståkke samebys synpunkter

Länsstyrelsen inför i naturreservaten undantag för rennäringens verksamheter. I detta fall låg samebyns ansökan om renhage med tillhörande väg (525-12378-2024) inom ett område (Hornavan-Sädvajaure fjällurskog) som både är skyddat som naturreservat och Natura 2000-område. Länsstyrelsen avvisade ansökan om anläggandet av renhagen samt delar av vägen, då bedömningen gjordes att åtgärden kräver tillstånd enligt Natura 2000. Någon sådan tillståndsansökan har inte inkommit till Länsstyrelsen. Samebyn anser att åtgärderna medför en så begränsad påverkan på naturvärdena att tillstånd enligt Natura 2000 inte behöver sökas. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning.

Vägen fram till gränsen för Natura 2000-området förbjöds med motiveringen att den enbart var behövlig om Natura 2000-tillstånd beviljades för renhagen. I beslutet framgår att om tillstånd beviljas ska vägen på nytt anmälas för samråd. Samebyns synpunkter rör en tillståndsprövning och samråd enligt Natura 2000 respektive 12 kap § 6. Länsstyrelsen bedömer att detta ärende saknar betydelse för reservatsbildningen.

2024-12-09

Det krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Enligt 12 kap 6 § miljöbalken ska en anmälan för samråd göras för verksamheter och åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken. Länsstyrelsen får förbjuda verksamheten om det är nödvändigt för att skydda naturmiljön.

Länsstyrelsens bemötande av Arvidsjaurs kommuns synpunkter
Arvidsjaurs kommun lyfter att de anser att det finns tillräckligt med naturreservat i kommunen och att för mycket skyddad natur kan ha negativa konsekvenser för kommunens utvecklingsmöjligheter. Vidare anser kommunen att länsstyrelsen inte tagit till sig tidigare yttranden för förslag till naturreservat.

Länsstyrelsen vill tydliggöra att arbetet med skydd av värdefulla skogar sker på uppdrag av regering och riksdag, inom ramen för miljömålet Levande skogar. Områdesskyddet är en prioriterad del av regeringens miljöpolitik, som både på nationell och regional nivå följer fastställda riktlinjer och strategier. Urval av naturreservat utgår från en värdebaserad ansats, vilket i korthet innebär att de områden som har högst naturvärden också ska ges ett formellt skydd. Guollejávrrre naturreservat har vidare föregåtts av flera större marköverenskommelser grundade i Prop. 2008/09:214, Hållbart skydd av naturområden, Skogspropositionen 2021/22:58 och regeringsuppdrag att skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240).

Kommunen anser att beslut och skötselplan inte ger friluftslivet de förutsättningar som syftet syftar till.

Länsstyrelsen lyfter att delar med naturreservatet är att ge möjligheten till rörligt friluftsliv genom att bevara ett större naturskogsområde. I nuläget gör länsstyrelsen bedömningen att det inte är motiverat att öka anläggningsgraden. Reservatets föreskrifter är utformade för att möjliggöra uppförande av anordningar för friluftsliv. Om behov uppstår kan anordningar uppföras.

Länsstyrelsen konstaterar också att reservaten kan vara en viktig resurs för besöks- och turismnäringen. Reservatsbildning garanterar

2024-12-09

en långsiktighet och förutsägbarhet genom att värdefulla naturområden bevaras permanent.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljökvalitetsmål:

- Levande skogar
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Storslagen fjällmiljö
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör områden som är av riksintresse för rennäringen som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande.

Reservatets södra gräns berör ett område som är av riksintresse för naturvården samt friluftslivet och som enligt 3 kap. 6 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Reservatet berör områden som är av riksintresse för Natura 2000 Habitatdirektivet enligt 4 kap. 8 § MB. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3

2024-12-09

och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen med tillägg och fördjupningar.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Guollejávrre naturreservat

Kommuner: Arjeplog
Arvidsjaur
Jokkmokk

Lägesbeskrivning: 44 km nordväst om centrala Arjeplog

Fastigheter: Arjeplog Vardotoppen 1:25,
Naturvårdsverket
Arjeplog Vardotoppen 1:21, Sveaskog
Arjeplog Ståkke 1:1, Sveaskog

2024-12-09

Arvidsjaur Akkajaur 1:1, Sveaskog

Arvidsjaur Akkajaur 1:49, Statens
fastighetsverk

Arvidsjaur Malmesliden 1:96, Sveaskog

Jokkmokk Majtum 1:14, Sveaskog

Jokkmokk Varjisåvattnen 4:26, Statens
fastighetsverk

Natura 2000: SE0820129 Daita
SE0820434 Piteälven

Sameby: Luokta-Mávas
Ståkke
Udtja

Förvaltare: Länsstyrelsen

Area: ca 8 048 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 4641 ha
varav produktiv skog ca 2659 ha
Öppen våtmark ca 2092 ha
Sjöar och vattendrag ca 892 ha
Övrig mark ca 423 ha

Beskrivning av området

Guollejávrrre naturreservat är beläget ca 44 km nordost om Arjeplog och ca 29 km nordväst om Moskosel. Naturreservatet utgörs av ett ca 8050 ha stort, variationsrikt område vars utbredning sträcker sig in i de tre kommunerna Arjeplog, Arvidsjaur och Jokkmokk. Naturreservatet gränsar till det stora naturreservatet Udtja i nordväst och det mindre naturreservatet Ballekvare i söder.

Naturmiljöerna i Guollejávrrre naturreservatet utgörs av brandpräglade fjällnäraskogar, låglandsskogar, sjöar, vattendrag, våtmarker och fjällhedar på bergstopparna. Berggrunden i naturreservatet utgörs av bergarten granit med inslag av gabbroid-dioritoid. Jordarterna i naturreservatet utgörs främst av osvallad morän och torv. Det finns dock inslag av isälvssediment och andra

2024-12-09

isälvsavlagringar vilka bidrar till att terrängen på vissa platser är småkuperad. I övrigt är terrängen relativt flack med undantag för bergen Dájdavárre, Várddo och Hammarberget.

I den flacka delen av naturreservatet återfinns stora myr-, sjö- och skogsmosaikområden. Där finner man reservatets tre största sjöar, Diebrek, Eriksjåvvre och Guollejåvvre. Sjöarna binds samman av vattendragen Erikjåvvrjåhka och Debrikbäcken, som bitvis meandrar genom myr- och skogsområdet. Den största sjön, Guollejåvvre återfinns i södra delen av reservatet.

Myrområdena utgörs av en blandning av fattiga myrområden till områden med intermediära rikkärr. Delar av myrområdena utgörs av sträng-flarkmyrar och i delar topogena kärr. I de rikare miljöerna kan man hitta arter som guldspärrmossa, gyllenmossa, svarthö, blodrot, Kung Karls spira, slätterblomma, ängsnycklar, lopplummer och fjällruta. Vattendragen och sjöarna i naturreservatet tillhör Natura 2000-området Piteälven. Vattensystemet i stort hyser den hotade flodpärlmusslan samt viktiga stammar av öring och utter.

Skogarna är i hög grad urskogsartade och domineras av brandpräglade tallskogar och barrblandskogar i olika successionsstadier. Stora delar av området har brunnit hårt för cirka 200 år sedan. Skogen växer varierande på torr, frisk och fuktig mark och övergår på sina håll i sumpskogar. Markvegetationen domineras av ris med inslag av blåbär och kråkbär som ibland övergår i lavrika torrhedar. I skogen finns en rad arter som hittas i gamla naturskogar såväl som arter knutna till sandtallskog, en nationellt sällsynt skogstyp. Exempelvis kan man hitta arterna blå taggsvamp, vaddporing, gammelgransskål, talticka, dvärgbägarlav, urskogsporing, stuplav och lunglav.

I norra delen av naturreservatet reser sig berget Dájdavárre med en höjd av 685 meter över havet. På bergets nordvästra sida återfinns en orörd 200-årig granskog som uppkommit efter brand. På södra sidan berget växer tallskog, och där ligger det tidigare domänreservatet Daita. Inom Daita växer en 200-årig tallskog uppkommen efter brand. Denna tallskog är ovanligt produktiv för en tallskog beläggen på en höjd över 500 meter över havet. Vissa av träden når en höjd på 22 meter. Skogen kan ha gynnats av söderläget men även av att området brunnit kraftigt vilket kan ha lett till en gödningseffekt.

2024-12-09

Längre ned längst bergssidorna mot nordöst och österut om Dájdavárre återfinns stora arealer av urskogsartad tallskog, bitvis med hållmarkskaraktär. I tallskogen finns det gott om gamla tallar och torrakor, döda träd som står upp. Längre ner mot skogs-, sjö- och myrmosaiken runt sjöarna Eriksjävvre och Diebrek har skogen övergått i en blandning av antingen tallskogspartier eller barrblandskogspartier. I tallskogspartierna finns det flertalet grova, tallar med platta kronor samt vridna torrakor av tall, så kallade silverfuror. Här finns en del riktigt gamla tallar som är mer än 500 år gamla. Tall- och barrblandskogarna har en gradvis övergång till tallbevuxen myr i vissa delar.

I mitten av naturreservatet söder om sjön Diebrek reser sig ännu ett högt berg, Várddo på 682 meter över havet. Skogen runt berget består mestadels av orörda tallskogar med graninslag uppkomna efter brand. Tallarna är mestadels 130–140 år gamla. I skogen förekommer överståndare av tall och det finns i delar mycket död ved där marken är mer produktiv. Det finns en del 200–300 åriga senvuxna tallar i denna del.

Söder om Várddo finns ytterligare ett område med skog-myrmosaik runt sjön Kruohkenjävvre. Detta område sträcker sig i nordvästlig riktning. Partier med fastmark är bevuxna med slank, urskogsartad tall- och barrblandskog som till stor del är senvuxen. Övergången mellan fastmark och trädklädd myr är diffus och övergår långsamt. I nordvästra delen av skog-myrmosaiken utgörs skogen framför allt av tallskog med högre produktivitet, rik på gamla överståndare av tall samt död ved. Närmare sjön övergår skogen i lågproduktiv sumpskog med lågvuxna lavrika gamla granar.

Skogen i naturreservatet har sedan det brann för ca 200 år sedan utvecklats genom naturlig succession. Det finns dock spår från mänsklig påverkan. Dimensionsavverkningar har förekommit i stora delar av området. I senare tid har delar kalavverkats med efterföljande föryngring av skog. Förutom avverkningar har områden också rensats från död ved och lövträd.

Påverkan på vattendragen är mindre och få vattendrag har rensats och rättats i samband med flottningsepoken. Men vid den lilla sjön Dárrávrre finns en damm, Tåraudammen som bedömts utgöra ett vandringshinder för öring.

Inom naturreservatet har det påträffats forn- och kulturlämningar såsom härdar, husgrunder, fångsgropssystem samt rester av

2024-12-09

strukturer för slätter. Det finns även samiska barktäcker. Inga större utredningar av forn- och kulturlämningar gjorts i området.

Inom naturreservatet bedrivs idag renskötsel av samebyarna Luokta-Mávas, Ståkke och Udtja samebyar. Flyttleder och rastbete i området nyttjas av Luokta-Mávas. Förvinterland, höstland, vinterland och vårvinterland nyttjas av samebyarna Ståkke och Luokta-Mávas. Det finns kalvningsland, trivselland, uppsamlingsområde, förhöstland, försommarland, sommarland, vårland nyttjade av Ståkke. Det finns ett litet område med uppsamlingsland nyttjat av Udtja sameby.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Delar av naturreservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-områden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28a – 29 b §§ MB.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

2024-12-09

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Maria Noro-Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Sofia Sandelid medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 7308-2024

NVR ID 2063443

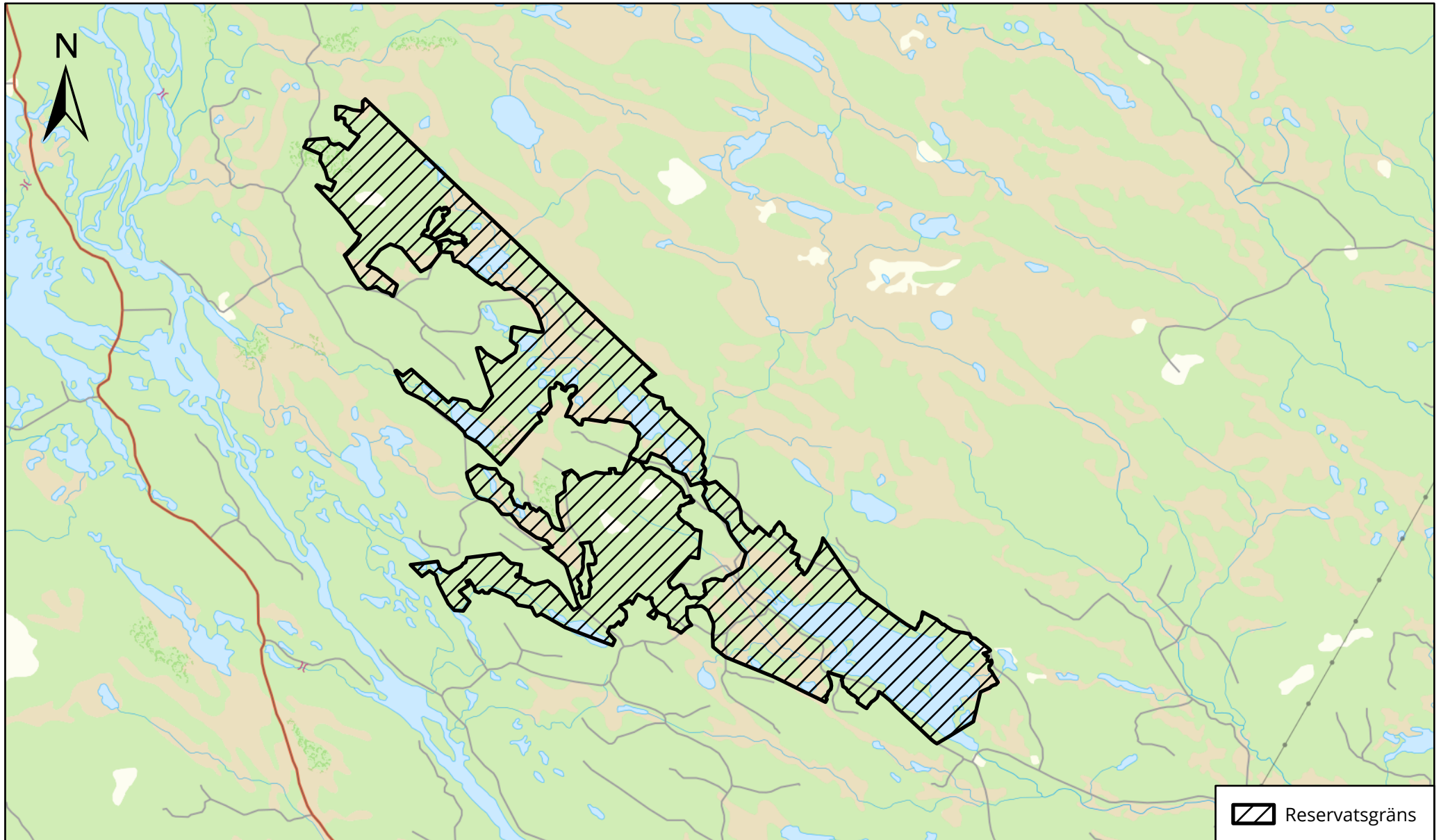
Bilaga 2

Guollejávrrre naturreservat

Areal: ca 8 049 ha

Skala: 1:150 000

0 5 10 km

Guollejávrrer naturreservat

Arjeplogs, Arvidsjaurs och Jokkmokks kommuner

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:200 000

0 4 8 16 km

